

AJUNTAMENT DE VILASSAR DE DALT

Pla Director del Verd Urbà

Document d'Informació Bàsica

Redacció

INAM ENGINYERIA SLP

Chantal Barber Willems, *Enginyera Agrònoma*

Marga Carceller Martín, *Enginyera tècnica agrícola, consultora SIG*

Gestió

Iñigo Rebollo San Miguel, *Enginyer de Forest*

Servei d'Equipaments i Espai Públic

Setembre 2022

EQUIPAMENTS I ESPAI PÚBLIC

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Infraestructures
i Espais Naturals**

**És un treball del SERVEI D'EQUIPAMENTS I ESPAI PÚBLIC de la
Diputació de Barcelona en col·laboració amb els
Serveis Tècnics de l'Ajuntament de Vilassar de Dalt**

Redacció: Chantal Barber Willems, Enginyera Agrònoma

Marga Carceller Martín, Enginyera Tècnica Agrícola

i Màster en Sistemes d'Informació geogràfica

Gestió: Iñigo Rebollo San Miguel. SEEP

OBJECTIUS I ABAST

L'objectiu del Pla Director del Verd Urbà de Vilassar de Dalt és facilitar als gestors municipals una eina de planificació actualitzada que orienti les decisions presents i futures, i serveixi de marc referent en la gestió i manteniment dels espais verds urbans del municipi.

Els objectius d'aquest document són:

1. Conèixer **què tenim i com ho tenim**.
2. Proposar, a partir de la diagnosi, **diferents actuacions per millorar** la qualitat del verd urbà i la seva gestió.
3. Definir els criteris per establir **un nou model de verd urbà**.
4. Definir els **criteris de disseny i manteniment**.
5. Definir un **pla d'inversions** amb l'estimació econòmica de les propostes de millora definides.
6. Incorporar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), especialment el referits a Ciutats i Comunitats sostenibles, Acció Climàtica i Vida Terrestre.

CONTEXT TERRITORIAL

El terme municipal de Vilassar de Dalt, de 8,87 km², s'encaixa al sector meridional de la comarca del Maresme, a poca distància de la costa, limitant amb els municipis de Premià de Dalt (a l'oest), Vilassar de Mar (al sud) i Cabrils (a l'est). La mobilitat interna es resol mitjançant algunes vies que uneixen la irregular trama urbana, la zona industrial i el casc antic. Trobem eixos connectors importants com la carretera BV-5023 a l'entrada del poble, la Riera de Targa (carrer vertebrador central), la Riera Salvat, el carrer Manuel Moreno i l'Avinguda Lluís Companys (distribuïdor cap a la zona industrial i la zona de la Fornaca).

Plànol de l'estructura urbana del municipi. Font: Elaboració pròpia a partir del mapa topogràfic 1:10.000 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya

DADES GLOBALES DEL MUNICIPI: VILASSAR DE DALT

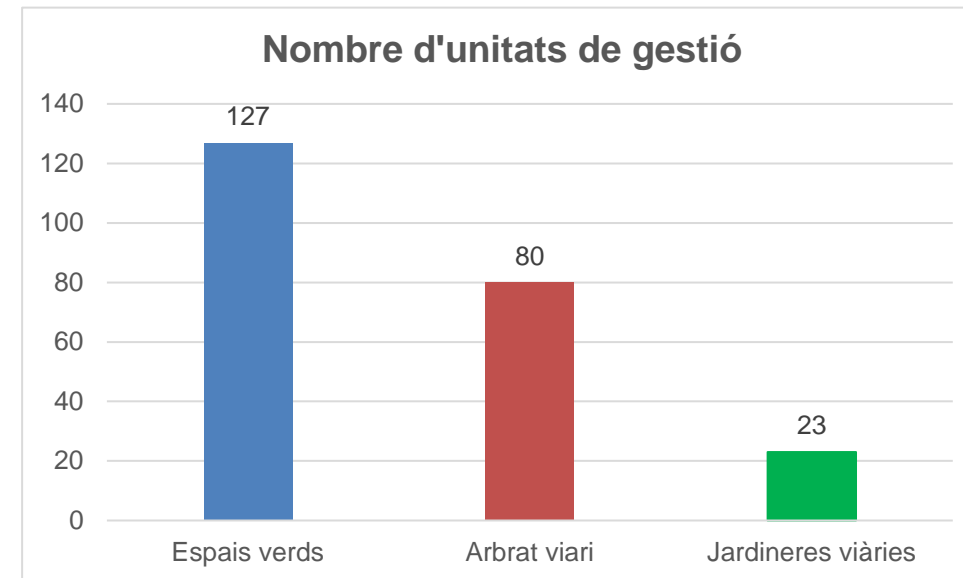
VILASSAR DE DALT	
Concepte	Valor
Població (01-01-2021)	9.074 habitants
Superfície de sòl urbà	8,86 km ²
Superfície total d'espais verds	285.310 m ²
Superfície verd urbà disponible*	155.589 m ²
Nombre total d'arbres	3.815
Nombre d'arbres de viari	1.860
Nombre d'arbres d'espais verds	1.955
Despesa corrent verd urbà	227.145 €

* S'ha fet una tria dels espais que es consideren disponibles de forma directa pels usuaris

INDICADORS

INDICADOR	VALOR VILASSAR DE DALT	VALOR DE REFERÈNCIA	REFERÈNCIA
Superfície de verd urbà disponible per habitant	17,15 m ² /habitant	11,4 m ² /hab	OSE ¹
		10-15 m ² /hab	OMS ²
		13,7 m ² /hab	Mitjana CCI ³
Percentatge de superfície d'espais verds sobre el total sòl urbà	18,81%	13,2%	Mitjana CCI
Nombre d'habitants per arbre	2,38 habitants/arbre	3 habitants/arbre	OMS
Nombre d'habitants per arbre de viari	4,89 habitants/arbre	7 habitants/arbre	Mitjana CCI
Nombre d'habitants per arbre d'espais verds	4,64 habitants/arbre	8,60 habitants/arbre	Mitjana CCI
Despesa corrent del servei d'espais verds urbans per habitant	25,03 €/habitant	23,92 €/habitants	Mitjana CCI
Despesa corrent del servei d'espais verds per superfície	0,80 €/m ²	1,8 €/m ²	Mitjana CCI

(1) OSE: Observatorio de la Sostenibilidad de España / (2) OMS: Organización Mundial de la Salud / (3) CCI: Cercles de Comparació Intermunicipal.

Codi	Tipus d'espai verd	Nombre d'UG	Superfície (m ²)
1	Jardins	5	10.547 m ²
2	Parcs	10	62.363 m ²
3	Espais de transició amb l'entorn natural	9	38.045 m ²
4	Places	15	7.090 m ²
5	Elements de vialitat	47	51.461 m ²
6	Espais verds en equipaments	20	58.859 m ²
7	Altres espais lliures	13	21.913 m ²
8	Espais vinculats a la xarxa hidrogràfica	3	13.991 m ²
9	Pendent de desenvolupar	5	21.041
	TOTAL	127	285.310 m²

Superfície total d'espais verds: 285.310 m²

Espais verds disponibles per la població: 155.589 m² (54,5%)

ARBRAT VIARI: INVENTARI I DIAGNOSI

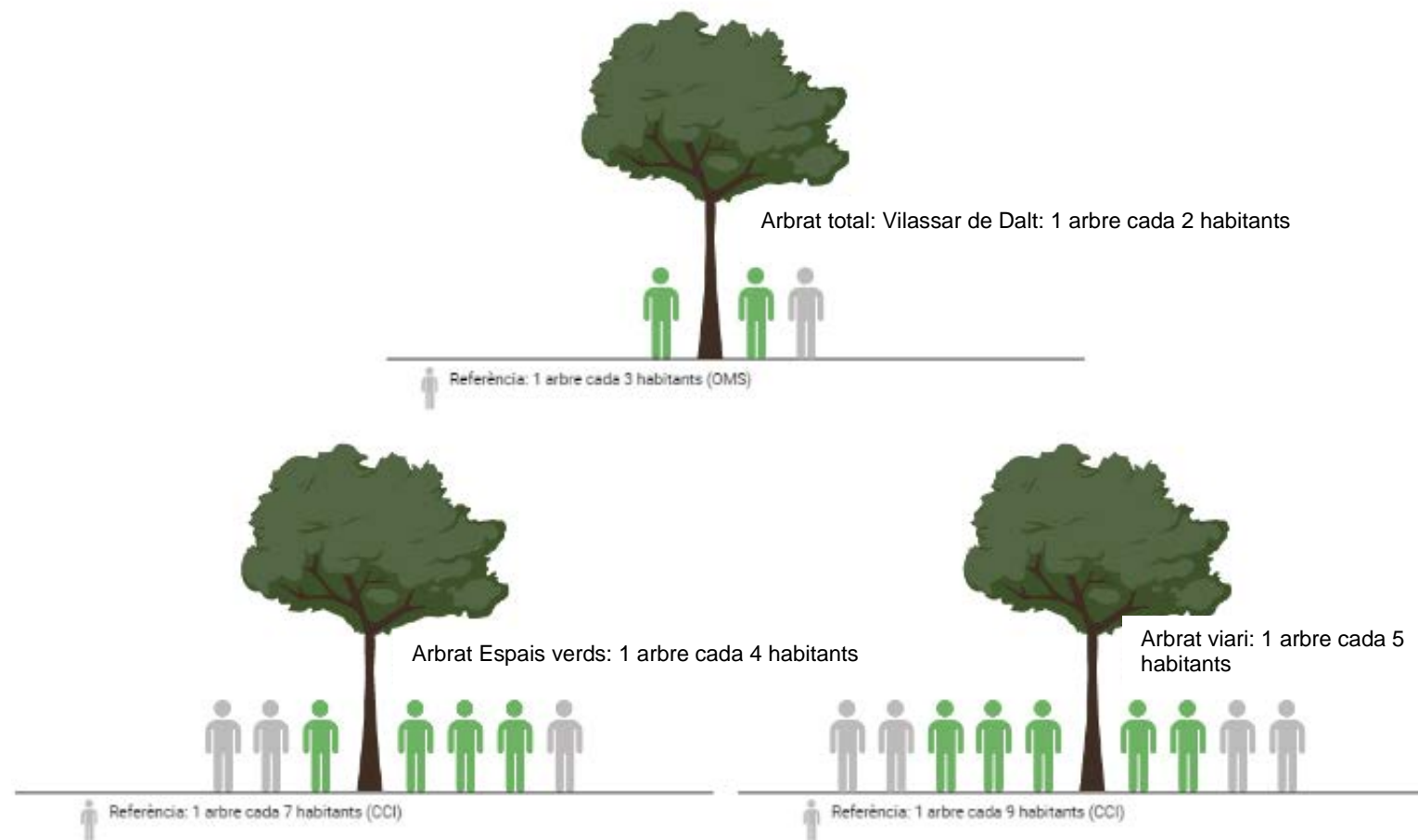
ARBRAT

Arbrat: 3.815 arbres

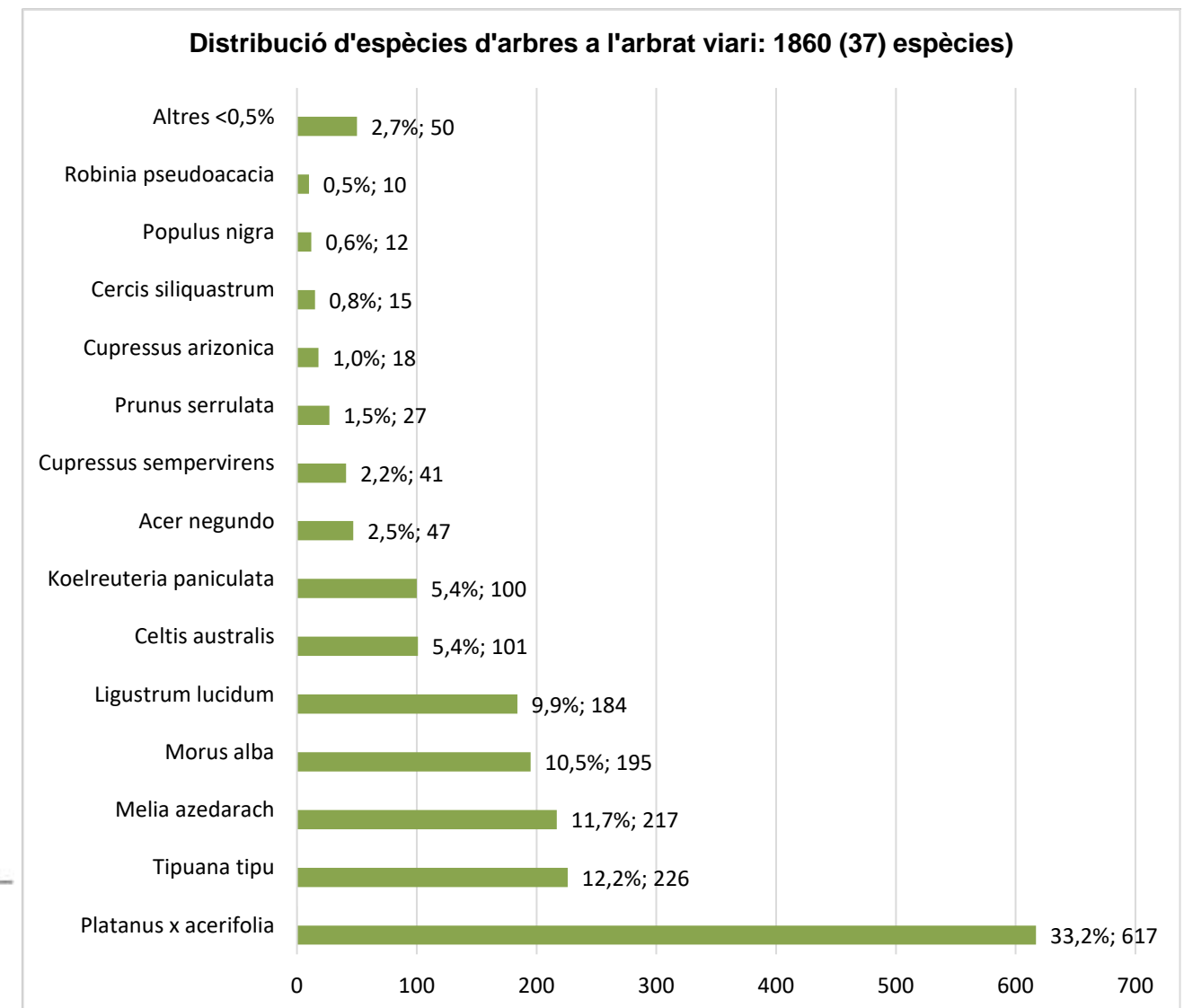
Arbrat viari: 1.860 arbres

Arbrat zones verdes: 1.955 arbres

Els indicadors mostren que Vilassar és una població amb nombre d'arbres correcte tant en arbrat viari com en arbrat de zones verdes.

- En l'arbrat viari hi ha un total de 37 espècies.
- El plataner representa 1 de cada 3 arbres plantats (33%) en arbrat viari.
- El 88% dels arbres són de només, 7 espècies (poca variabilitat).

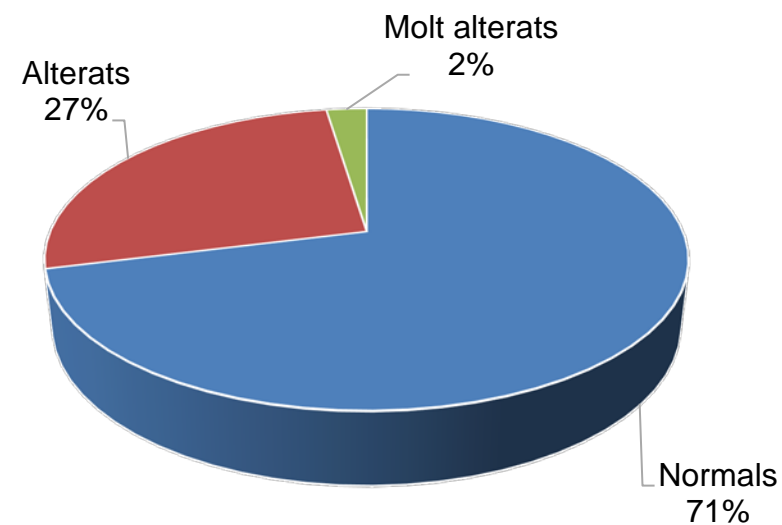

En l'arbrat dels espais verds hi ha un total de 83 espècies diferents, de les que un bon nombre d'arbres (45%) corresponen solament a 5 espècies.

ARBRAT VIARI: INVENTARI I DIAGNOSI

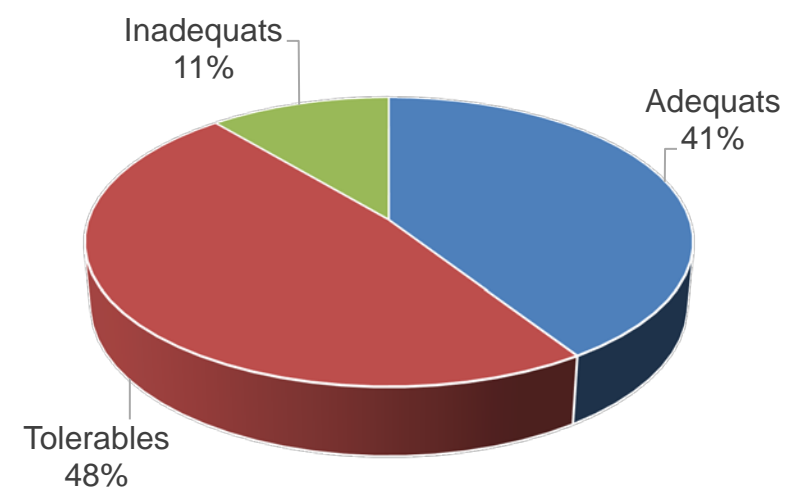
Estat de l'arbrat viari

Hi ha gairebé un **30% d'arbres alterats** degut majoritàriament a **podes excessives**.

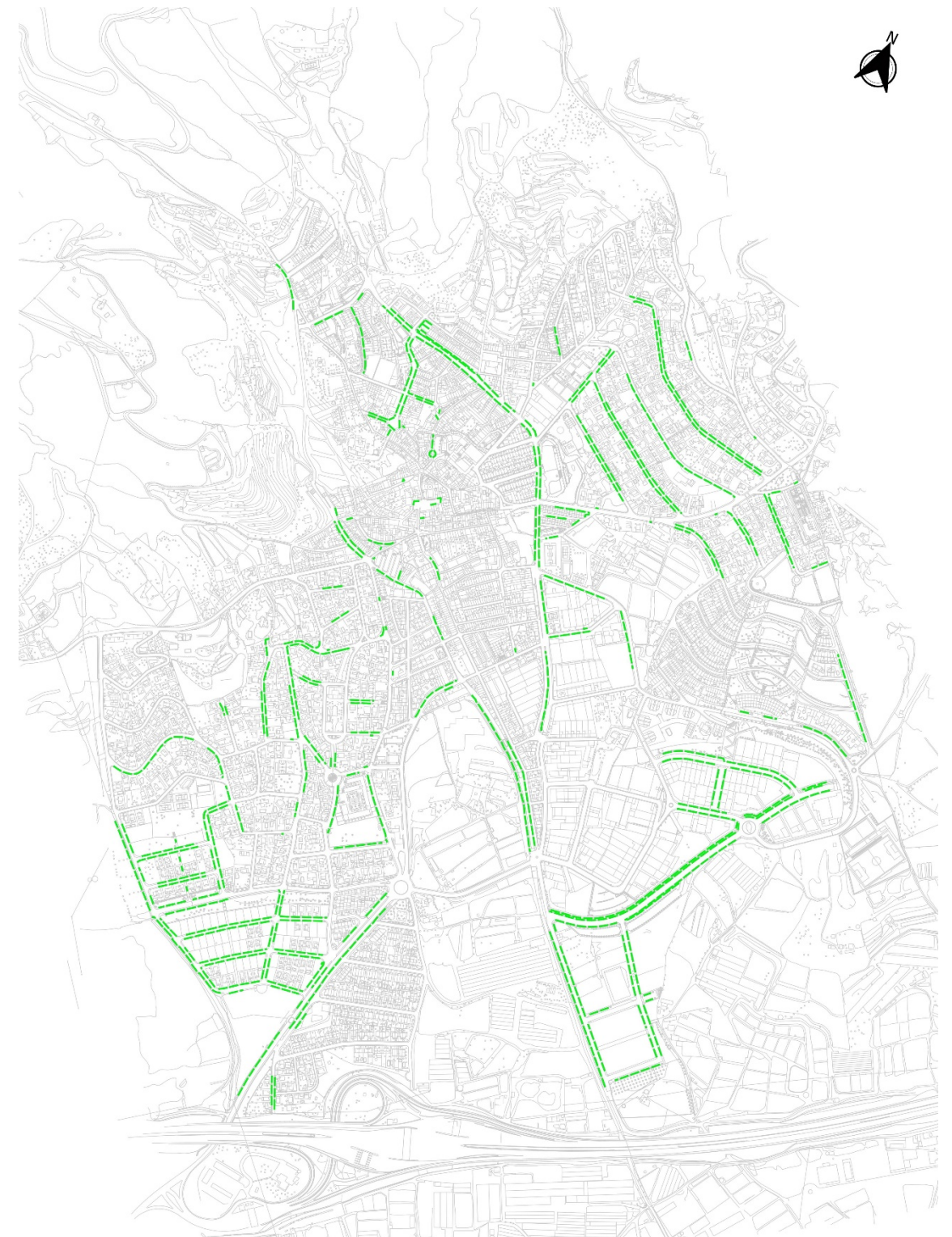
Les espècies més alterades són les moreres i les mèlies que han patit podes dràstiques i es troben en voreres estretes i escocells petits.

Adequació de l'arbrat viari

Tenint en compte l'espècie, la ubicació i l'espai urbanístic on habita es considera **inadequat un 11% de l'arbrat viari total (sent la majoria moreres)**.

El 48% de peus són tolerables. Correspon a arbrat apte, però que tot i així requereixen de millores, com és el cas dels plataners i les mèlies. Tanmateix, trobem espècies a priori no aptes com arbrat viari, però que s'han adaptat correctament, i per tant els considerem com a tolerables..

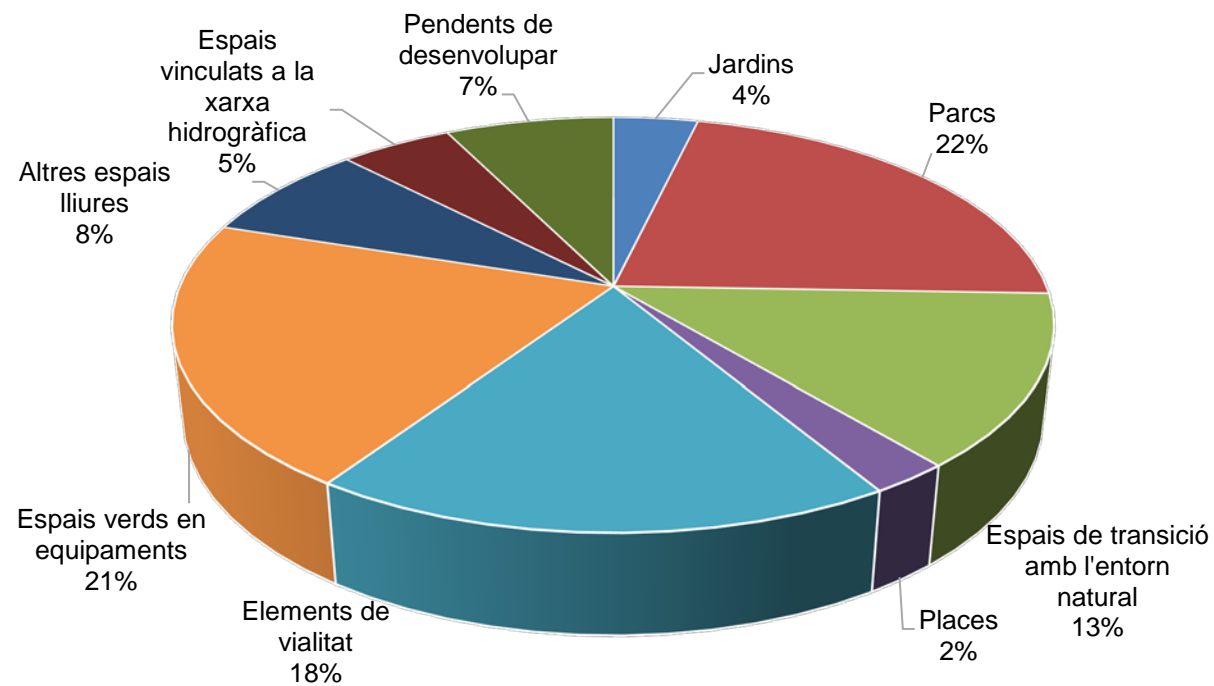

Plànol de les UG d'Arbrat viari del municipi de Vilassar de Dalt.
Font: Elaboració pròpia a partir de l'Inventari realitzat.

- Els conflictes observats corresponen a serveis aeris (40%), paviment (16%), façana (9%) i trànsit (1,3%).
- Les amplades de vorera insuficients afecten al **57,5%** de les UG de l'arbrat viari, 46 de les 80 unitats de gestió.
- S'està seguint un pla de poda del que es comencen a veure resultats positius.

ESPAIS VERDS: INVENTARI I DIAGNOSI

Espais verds: Distribució de superfícies d'unitats de gestió per categoria. Total: 285.310 m²

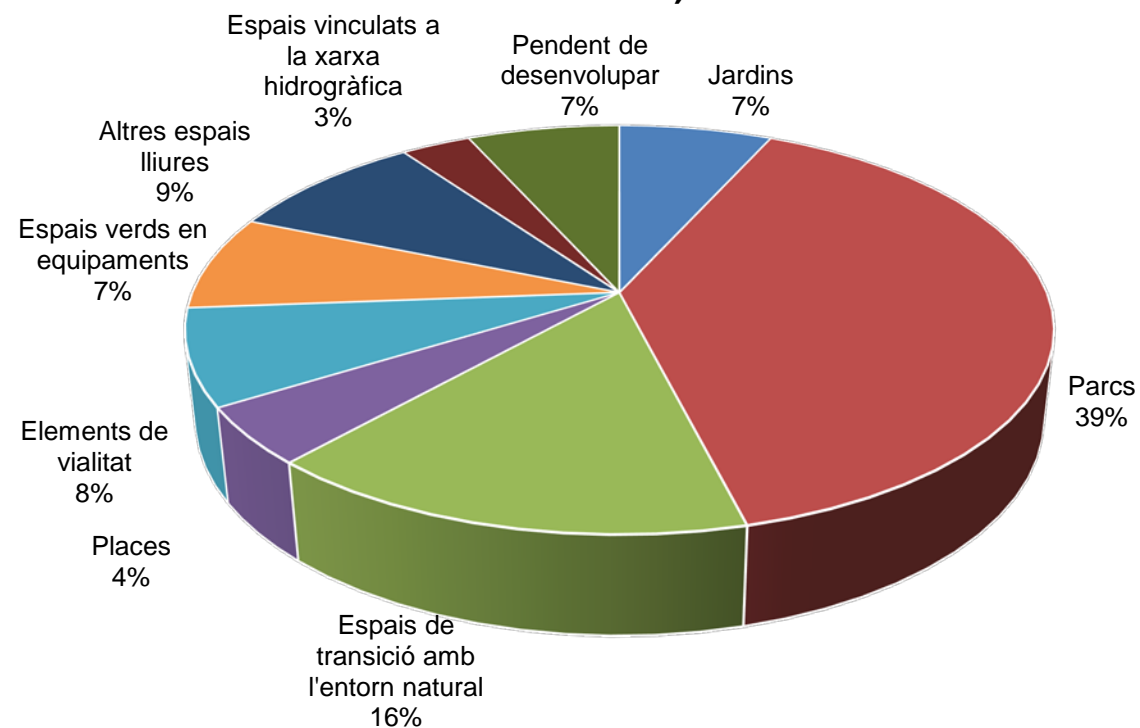

La superfície de verd urbà disponible és de 17,70 m²/hab., essent valors força superiors a les mitjanes calculades pel CCI (13,7 m²/hab.) i de la l'OSE (11,4 m²/hab.).

ESPAIS VERDS TOTALS
Superfície: 285.310 m²
Unitats de gestió: 127

Les categories que predominen per superfícies són els Parcs i els Espais verds en equipaments amb un 22% i un 21% respectivament. Hi ha força heterogeneïtat de tipologies ja que cap arriba a més del 25%.

Espais verds disponibles per categoria (Total: 155.589 m²)

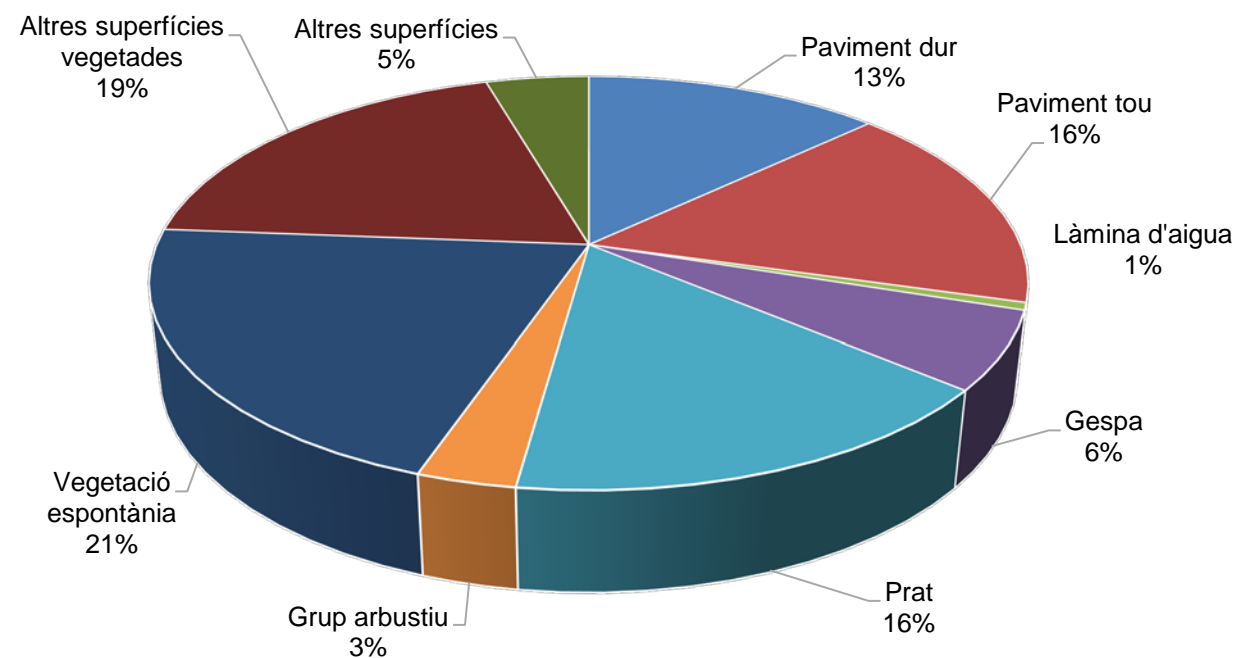

ESPAIS VERDS DISPONIBLES PER LA POBLACIÓ
Superfície: 155.589 m²
Unitats de gestió: 43

S'ha fet una tria dels espais que es consideren disponibles: aquells accessibles, de fàcil accés, adequats per l'estada, etc. La majoria d'espais disponibles corresponen a parcs (39%), entre ells el parc de Can Rafart, el passeig Vallmorena o Can Nolla. Seguidament trobem els espais de transició (16%) on l'espai forestal de la Fornaca i la zona de la Cisa esdevenen els que aporten més superfície a aquesta categoria.

ESPAIS VERDS: INVENTARI I DIAGNOSI

Espais verds: Distribució de superfícies d'espais verds per tipologia d'element (285.310 m²)

- **La majoria de la superfície del verd urbà (82%) és permeable** (superfície vegetada + superfície de paviments tous).
- **Poca superfície de gespa (6%)** en front de praderies que representen un 16%.
- Es destaca la **utilització majoritària d'espècies arbustives i arbòries**, en detriment d'entapitzants, plantes vivaces o de temporada.
- En general, els **sòls es troben escassament mantinguts** (manca d'airejament, aportació de nutrients i esmenes orgàniques).
- Existeix una gran quantitat d'espais verds de distribució clàssica on la major part de les **arbustives tenen escàs vigor i presenten mostres de sequera**
- Hi ha una **manca de variabilitat d'oferta d'usos** en un bon nombre dels espais verds
- Hi ha **espais verds de disseny més recent però on la manca de manteniment ha deteriorat el seu potencial inicial**.
- En l'actualitat hi ha una **manca d'itineraris verds dins la trama urbana** que permetin la interconnexió dels espais verds, tot i que l'Ajuntament s'està treballant actualment en l'Anella Verda Sud.

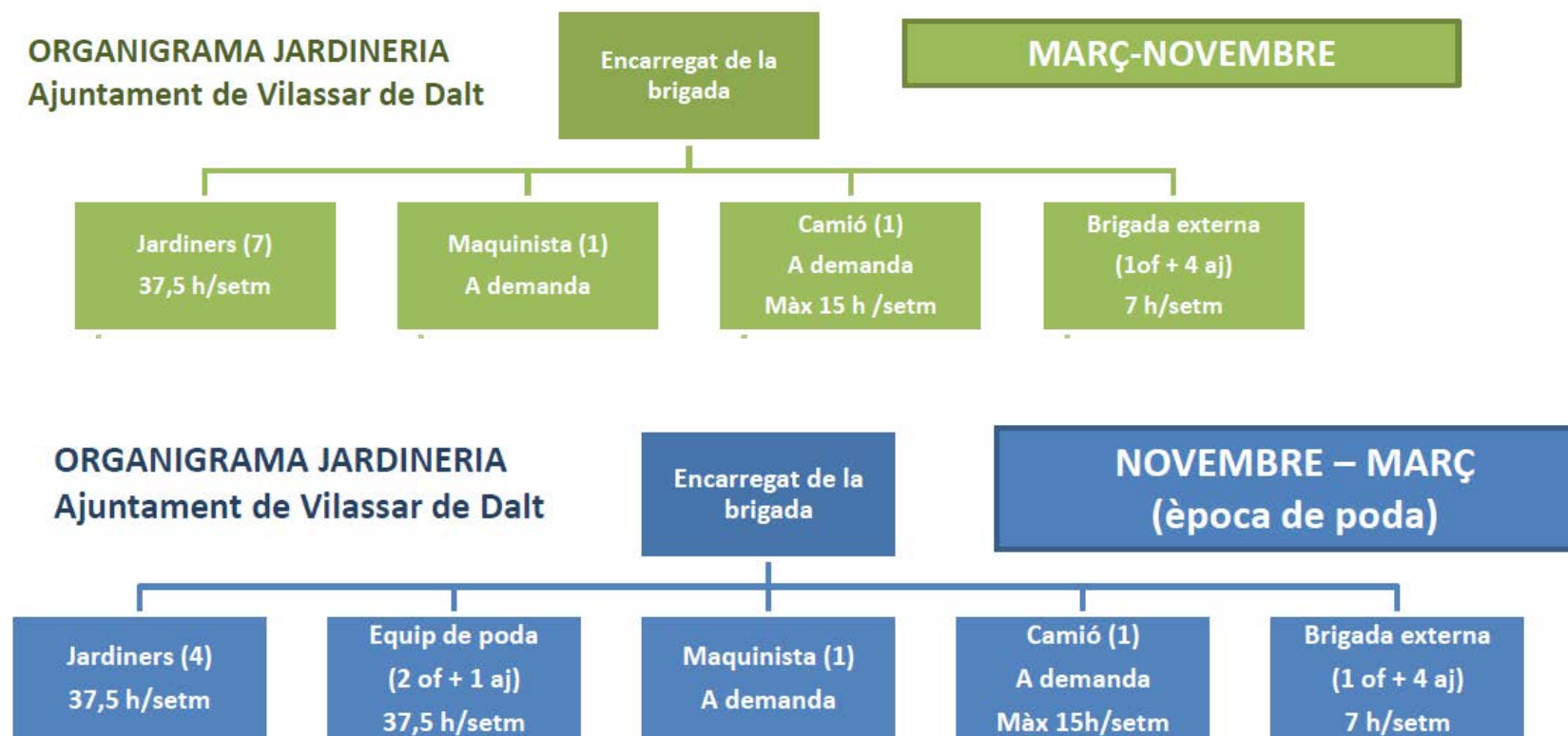
Plànol de les UG d'Espais verds del municipi de Vilassar de Dalt.
Font: Elaboració pròpia a partir de l'Inventari realitzat.

ORGANITZACIÓ DEL SERVEI: INVENTARI I DIAGNOSI

Organització actual:

- Gestió municipal directa: L'Ajuntament de Vilassar de Dalt disposa d'un servei propi pel manteniment del Verd Urbà. La brigada de jardineria consta de 8 treballadors que estan dirigits pel Cap de Brigada de Manteniment i serveis. Dels 8 treballadors, 7 són jardiners i 1 maquinista. Tanmateix tenen el suport del camió amb una disponibilitat màxima de 15 h/setmanals.
- Gestió municipal indirecta: Empresa de suport extern compostat per 1 oficial i 4 ajudants que realitzen el manteniment del polígon industrial de Vallmorena i altres actuacions puntuals.

Organigrama

La despesa corrent de manteniment dels espais verds del municipi, segons dades facilitades per l'ajuntament de Vilassar de Dalt és:

- Capítol I: Despeses de personal: 197.698 € (87,04%).
- Capítol II: Despeses en béns i serveis: 29.447 € (12,96%).

Obtenim els següents indicadors:

- Despesa corrent (espais verds) per habitant: **25,03 €/hab**, per sobre del valor de referència (Mitjana CCI) de 23,9 €/hab
- Despesa corrent espais verds per superfície: **0,8 €/m²**, per sota del valor de referència (Mitjana CCI) de 1,8 €/m²

DIAGNOSI GENERAL DE LES UNITATS DE GESTIÓ: CONCLUSIONS

A nivell general, el municipi de Vilassar de dalt disposa d'una superfície d'espais verds disponibles per habitant adequada i d'una bona quantitat d'arbrat per habitant. Tot i això el manteniment és força millorable. Amb millores puntuals i una optimització dels recursos disponibles establint certes prioritats, es podria garantir un verd de qualitat a tot el municipi.

Espais verds

- Hi ha força heterogeneïtat de tipologies i dimensions dels espais.
- S'identifiquen alguns espais amb tendència a la plantació sobrecarregada d'arbustives i/o arbòries.
- Necessitat generalitzada d'aportació de més materials en zones amb paviments tous de sauló, així com manca de compactació i regularització.
- Gran quantitat d'espais verds de distribució clàssica on la major part de les arbustives tenen escassa vigorositat i presenten mostres de sequera.
- Manca de variabilitat d'oferta d'usos en un bon nombre dels espais verds.
- Existència d'espais verds de gran potencial però amb necessitat d'incrementar els recursos de manteniment.
- Espais verds de disseny més recent però on la manca de manteniment ha deteriorat el seu potencial inicial.
- Domini de superfície de praderia respecte a gespa.
- Actualment hi ha una manca d'itineraris verds d'interconnexió. L'Ajuntament està en fase d'execució de l'Anella verda Sud.

Arbrat viari

- L'arbrat viari mostra poca diversitat d'espècies i sols registra un total de 37 varietats. El plataner suposa un 33% de l'arbrat viari total.
- El 57,5% dels carrers arbrats no tenen una vorera apte (> 2,5 m) per la plantació d'arbrat.
- Tan sols el 32,5% de les unitats de gestió l'arbrat viari no registra cap conflicte.
- El 26% de l'arbrat total ha estat avaluat com a alterat o molt alterat.

Jardineres viàries

- L'ús de les jardineres està orientat generalment com a barrera arquitectònica, per limitar la circulació de vehicles o per a la protecció de vianants, i com a funció secundària pel seu valor com a element verd.
- El manteniment dels elements vegetals de les jardineres es considera correcte.
- Es recomana, en la mesura del possible i en especial en les jardineres de menor capacitat, la composició amb espècies o varietats úniques.

PROPOSTES DE FUTUR

L'OBJECTIU PRINCIPAL DEL PLA DIRECTOR ÉS **FACILITAR UN INSTRUMENT DE TREBALL QUE MARQUI UNS PRINCIPIS BÀSICS QUE AJUDIN A LA PRESA DE DECISIONS PEL QUE FA ALS ESPAIS VERDS DEL MUNICIPI I QUE SIGUI UN REFERENT PER A LA PLANIFICACIÓ I GESTIÓ DELS MATEIXOS.**

El PDVU inclou unes **propostes específiques** per unitats de gestió concretes i planteja les següents **estratègies generals**:

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 1.**

PLA DE MILLORA DE RENOVACIÓ DE SUBSTRATS I PAVIMENTS DE SAULÓ

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 2.**

REGENERACIÓ DE LES MASSES ARBUSTIVES I MILLORA DE LA BIODIVERSITAT. ENRIQUIMENT DEL PAISATGE URBÀ

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 3.**

ESTABLIMENT I SENYALITZACIÓ DE L'ANELLA VERDA SUD. PLA DE MILLORA DELS CARRERS I ESPAIS VERDS DINS DEL RECORREGUT

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 4.**

PROGRAMA DE RETIRADA I SUBSTITUCIÓ D'ARBRAT VIARI

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 5.**

ELABORACIÓ D'UN PLA D'USOS I INFRAESTRUCTURES VERDES QUE FOMENTI LA DIVERSIFICACIÓ

- **LÍNIA ESTRATÈGICA 6.**

OPTIMITZACIÓ DELS RECURSOS MUNICIPALS DE MANTENIMENT PER ACONSEGUIR UN MILLOR ASPECTE DEL VERD URBÀ

LÍNIA ESTRATÈGICA 1: PLA DE MILLORA DE RENOVACIÓ DE SUBSTRATS I PAVIMENTS DE SAULÓ

OBJECTIU: Aconseguir substrats equilibrats i airejats per donar les condicions òptimes pel desenvolupament de les espècies vegetals.

DESCRIPCIÓ: En general molts dels espais verds presenten zones amb sòls molt compactats i empobrits.

PROPOSTES:

- Incrementar la freqüència de les caves i els entrecavats dels parterres.
- Incorporar l'aportació d'esmenes orgàniques i adobs.
- Incrementar la periodicitat de les tasques de desherbat.
- Elaborar un programa de renovació i compactació de paviments de sauló.
- Estudiar el drenatge dels espais amb pendent que presenten mostres d'erosió.

LÍNIA ESTRATÈGICA 2: REGENERACIÓ DE LES MASSES ARBUSTIVES I MILLORA DE LA BIODIVERSITAT. ENRIQUIMENT DEL PAISATGE URBÀ

OBJECTIU: Millorar i esponjar els grups arbustius, eliminant plantes mortes, en mal estat o excessivament atapeïdes i modificar les composicions vegetals per tal d'aconseguir un municipi més resiliència.

PROPOSTES:

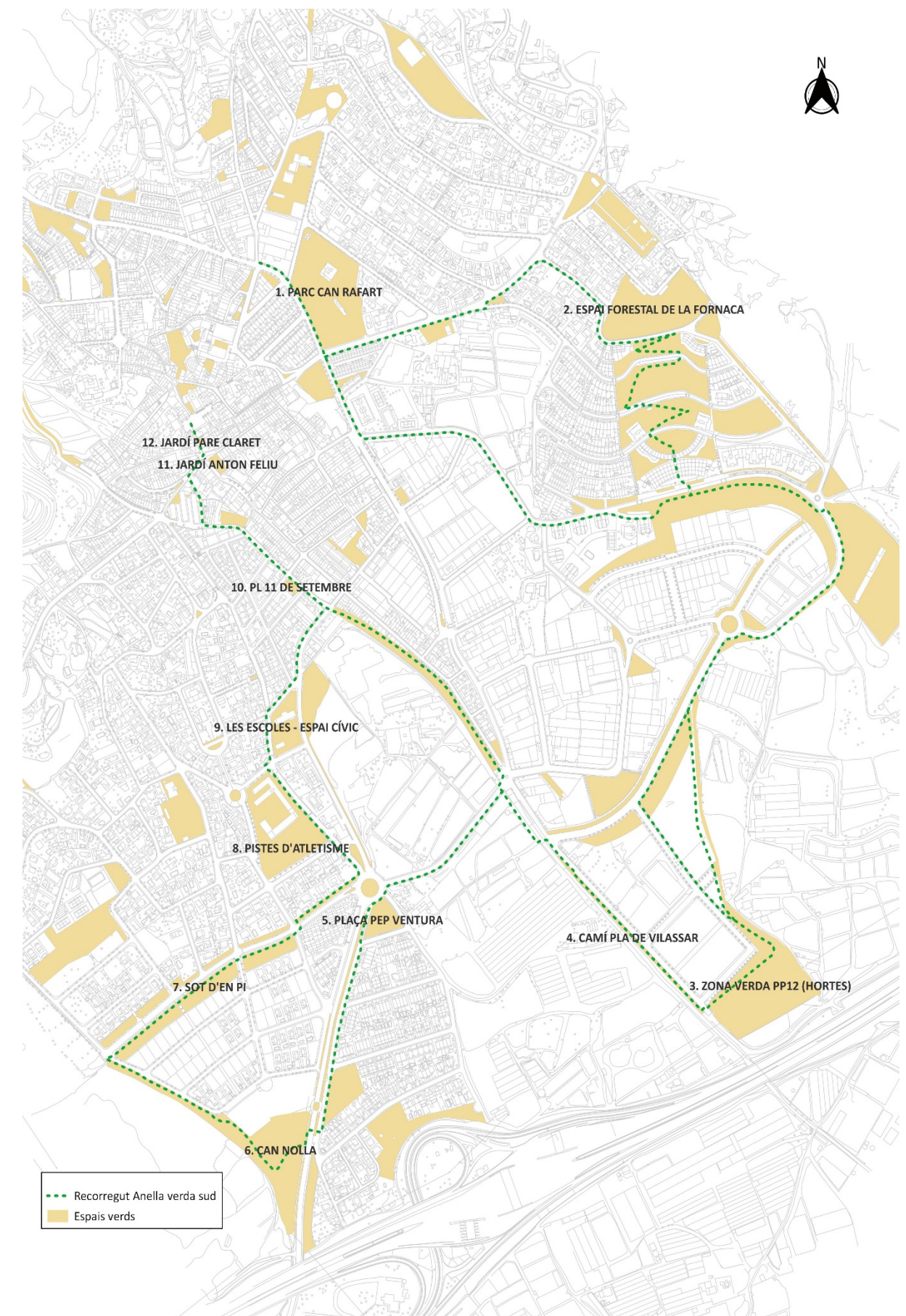
- Utilitzar espècies adaptades als climes mediterranis, amb baixos requeriments hídrics i amb floració interessant
- Introduir noves espècies arbòries per obtenir un patrimoni biodivers.
- Realitzar segues diferenciades per afavorir la pol·linització.
- Prioritzar les praderies amb herbes autòctones front les gespes.
- Minimitzar les superfícies impermeables dels espais.
- Identificar i eliminar les espècies invasores.
- Planificar la poda arbustiva tenint en compte l'època de nidificació de les aus.
- Incorporar caixes niu per oferir refugi a algunes espècies d'aus.

LÍNIA ESTRATÈGICA 3. ESTABLIMENT I SENYALITZACIÓ DE L'ANELLA VERDA SUD. PLA DE MILLORA DELS CARRERS I ESPAIS VERDS DINS DEL RECORREGUT

OBJECTIU: Potenciar l'establiment de l'Anella Verda Sud com a corredor verd intraurbà

PROPOSTES:

- Desenvolupar un projecte que dissenyi i planifiqui les actuacions corresponents per a la creació del corredor verd, tenint en compte els criteris següents:
  - Garantir l'accessibilitat.
  - Incorporar un paviment diferencial.
  - Senyalitzar el recorregut.
  - Incloure elements de protecció i barreres.
  - Definir preferències de pas.
  - Segregar en carrils diferenciats els diferents usos.
  - Incorporar mobiliari urbà.

LÍNIA ESTRATÈGICA 4. PROGRAMA DE RETIRADA I SUBSTITUCIÓ D'ARBRAT VIARI

OBJECTIU: Continuar el procés de millora i renovació de l'arbrat viari per afavorir el seu desenvolupament i augmentar la diversificació de les espècies actuals.

PROPOSTES:

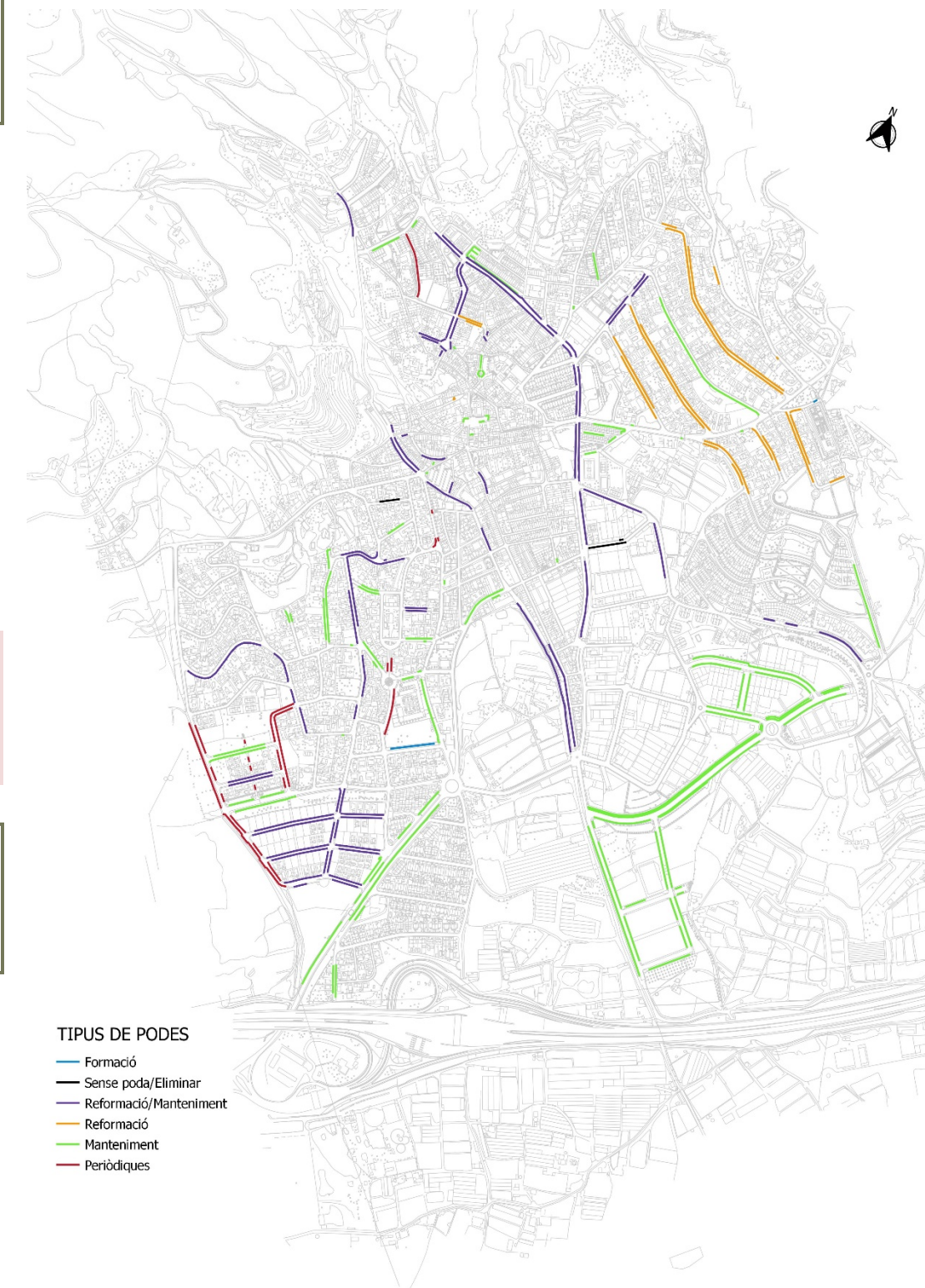
- Tenir en compte les consideracions del Pla de Poda.
- Aplicar criteris de biodiversitat en l'arbrat de nova incorporació.
- Fomentar l'ús de mètodes biològics.
- Millorar l'estat dels escocells.
- Realitzar un Pla de gestió de risc de l'arbrat.
- Elaborar un Pla anual de reposició i renovació d'arbrat.

LÍNIA ESTRATÈGICA 5. ELABORACIÓ D'UN PLA D'USOS I INFRAESTRUCTURES VERDES QUE FOMENTI LA DIVERSIFICACIÓ

OBJECTIU: Desenvolupar projectes de transformació i regulació de determinats espais urbans amb l'objectiu d'incrementar el seu aprofitament per a la ciutadania

PROPOSTES:

- Elaborar un Pla d'usos i d'infraestructures verdes que permetin ampliar la varietat d'usos.
- Substitució o renovació del mobiliari urbà.
- En zones de descans creació de composicions vegetals arbustives amb espècies autòctones i adaptades, i adequació d'espais de concentració de la biodiversitat amb introducció d'espècies de planta vivaç.

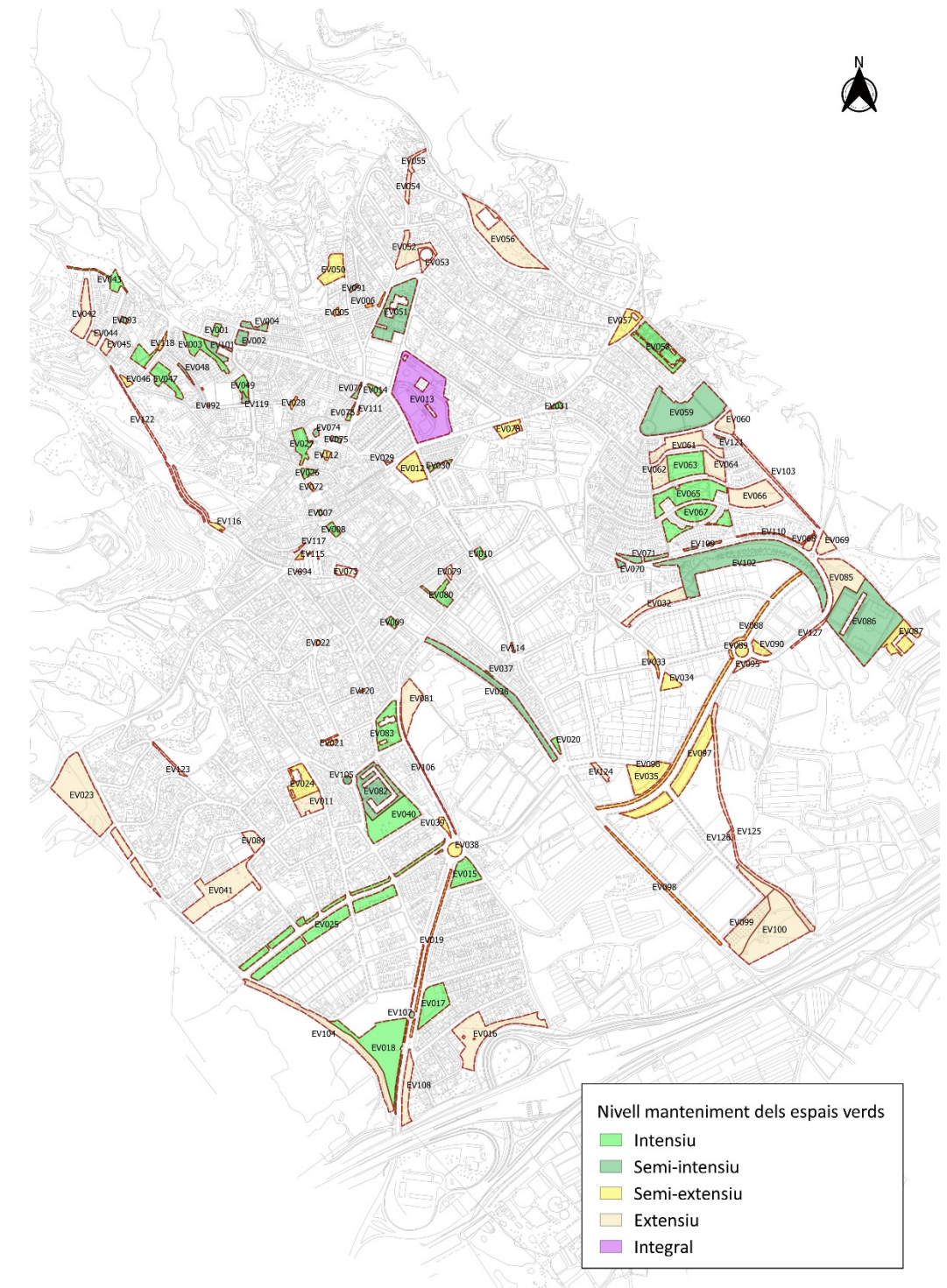

LÍNIA ESTRATÈGICA 6: OPTIMITZACIÓ DELS RECURSOS MUNICIPALS DE MANTENIMENT PER ACONSEGUIR UN MILLOR ASPECTE DEL VERD URBÀ

OBJECTIU: Analitzar el Pla de manteniment intern per identificar els aspectes millorables i el nivell de freqüència de les tasques principals, amb la finalitat d'optimitzar els recursos actuals i millorar l'aspecte general del verd. Estudiar els recursos materials i humans actuals incorporant canvis o millores que puguin incrementar els rendiments.

Per la realització d'aquesta millora es requereix d'una classificació que permeti definir el nivell de manteniment en funció de la pressió d'ús segons el tipus d'espai.

Nivell manteniment	Tipus d'espais verds	Pressió d'ús
Integral	– Correspon a Can Rafart.	Elevada
Intensiu	– Parcs, jardins i places. – Àrees de lliure circulació de gossos.	Elevada
Semi-intensiu	– Equipaments i elements de vialitat en carrers principals.	Mitja/elevada
Semi-extensiu	– Espais periurbans i elements de vialitat en zones poc concorregudes. – Equipaments amb pocs usuaris.	Mitja
Extensiu	– Espais d'àmbit periurbà, espais associats a enllaços de carreteres. – Solars no urbanitzats amb funcionalitat diversa.	Baixa

PRIORITAT DE LES ACTUACIONS

PROPOSTES PER UNITATS DE GESTIÓ

A partir de l'anàlisi i diagnosi realitzada, el Pla Director del Verd Urbà inclou propostes específiques per millorar algunes unitats de gestió concretes.

Les propostes unitàries es presenten prioritzades a diferents nivells, en funció de la urgència de la actuació i la representativitat de l'espai: Cap, Baixa, Mitjana i Alta.

Aquesta informació s'han identificat sobre plànol per visualitzar millor.

A part, per cada una de les propostes unitàries s'ha fet una estimació econòmica aproximada, dels costos que cada actuació pot suposar, per facilitar la presa de decisions a l'Ajuntament.

ESTIMACIÓ TOTAL DE COSTOS DE LES ACTUACIONS:

La valoració econòmica de les mesures proposades per Unitat de Gestió estableix unes inversions en funció de les prioritats, totes elles agrupades segons la tipologia d'unitat de gestió suposarien els següents imports totals:

ESTIMACIÓ ECONÒMICA				
PRIORITAT	ALTA	MITJANA	BAIXA	TOTAL
ESPais VERDS	51.900,00	206.200,00	281.000,00	539.100,00 €
ARBRAT VIARI	12.900,00	21.000,00	21.600,00	55.500 €
JARDINERES	2.400,00	4.500,00	12.800,00	19.700 €
TOTAL	67.200 €	231.700 €	315.400 €	614.300 €

